

Važno je oblikovanje svijesti po kojoj moji unuci neće morati živjeti po obrascu odbojnosti, da ne kažem mržnje prema drugima, u nekakvoj samozadovoljnoj etnoizolaciji

ADMIR BULJUBAŠIĆ / CROPIX

Oči u oči *Hido Bišćević, glavni tajnik*

Naš ulazak u EU donosi

Jeste li prije samo nekoliko godina mogli zamisliti redovnu suradnju i zajedničke sastanke šefova sigurnosnih agencija ili šefova vojnih obavještajnih službi na ovim prostorima? Danas su takvi sastanci redovni, razmjenjuju se podaci i svi se slažu kako je sigurnost veća kada ima manje tajni

PIŠE **DAVOR KRILE**

VIJEĆE ZA REGIONALNU suradnju kao nastavak Pakta za stabilnost jugoistočne Europe ušlo je u četvrtu godinu postojanja. Od početka djelovanja na čelu mu je nekadašnji hrvatski diplomat, a današnji glavni tajnik Hido Bišćević.

» Možete li rekapitulirati dosad odrađen posao, jesu li odnosi unutar regije išta bolji?

- Ako bih morao s jednim primjermom oslikati napredak unatrag nekoliko godina, mogao bih odabrati hrvatski završetak pregovora i skori ulazak naše zemlje u članstvo Europske unije. Taj proboj ima nemjerljivi pozitivni i poticajni učinak na ostale zemlje našega jugoistočnog susjedstva. Dakle, s hrvatskim primjerom, crnogorskom kandidaturom, posljednjim srpskim potezima, te očekivanim dobrim vijestima o potvrđivanju proširenja Unije na ove prostore, jasno je da postoji napredak, da se širi i ukorjenjuje europeizacija ovih prostora i da se, na taj način, dovršava mir, ali i zaokružuje projekt ujedinjene i nedjeljive Europe.

Mora se, dakle, govoriti o napretku, jednostavno zato što je prije pet-šest godina slika regije bila sasvim drukčija, gotovo beznadno utopljena u europske i svjetske strateške nedoumice i gotovo beskonačno zarobljena tricama i kućinama raznih neriješenih bilateralnih pitanja. Čini mi se da u Hrvatskoj možda čak i nismo posve svjesni da smo pokazali kako su proboji takve strateške, povijesne važnosti mogući samo i upravo kad se pogledi podignu iznad ograda i zidova dnevne politike, kad se počne misliti dugoročno i prestane djelovati isključivo, te kad vanjsko-politički ciljevi prestanu biti taocima unutarnjih stranačkih ili drugih interesnih politika.

Međutim, možda će još jedan primjer napretka biti javnosti još ilustrativnijim: jeste li prije samo nekoliko godina mogli zamisliti redovnu suradnju i zajedničke sastanke šefova sigurnosnih agenci-

ja ili šefova vojnih obavještajnih službi na ovim prostorima? Danas su takvi sastanci i suradnja u tako osjetljivim područjima redovni, danas se razmjenjuju podaci. Slikovito, danas se svi slažu kako je sigurnost veća kad ima manje tajni. Potpuno je jasno da napredak ka Europi znači i napredak u uzajamnim odnosima, donosi popuštanje, oslobađa od naslijeđenih zazorra i stereotipa i osigurava svojevrsnu mentalnu modernizaciju. Bez Europe, svi ostaju zaključani u svojim dvorištima. Zato treba posebno cijeniti svaki potez koji pokazuje da su države s ovih prostora spremne iskoračiti iz nedavne prošlosti, ne zaboravljajući što se dogodilo, ali potvrđujući političkim susretima, izjavama, deklaracijama da se žele okrenuti budućnosti.

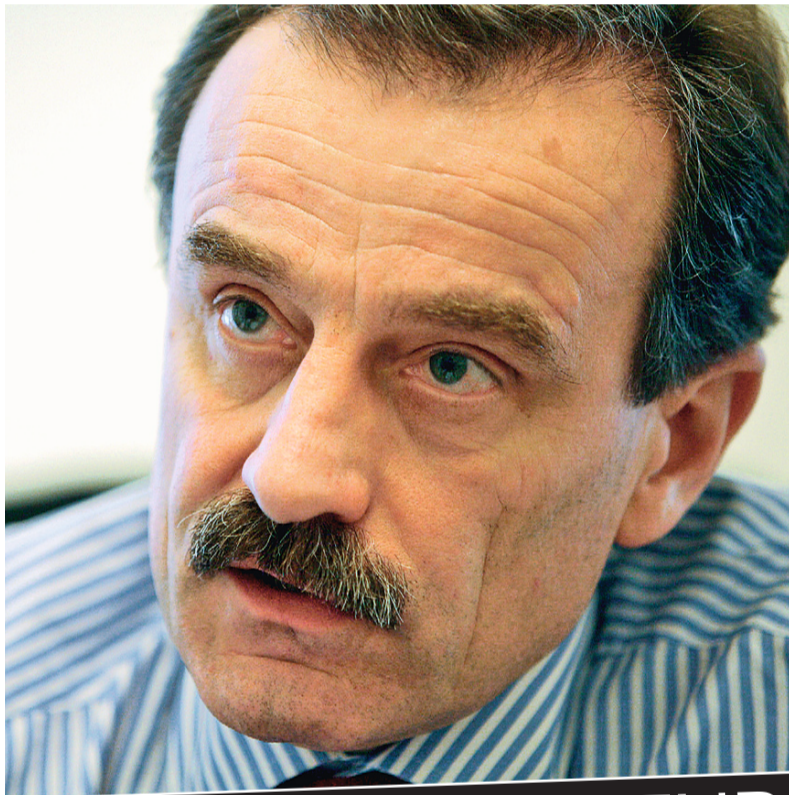
» Koji problemi trenutno najviše opterećuju odnose među državama "zapadnog Balkana"?

- Nema dvojbe da najveći izazov ostaju neriješena pitanja – mislim prije svega na stanje u Bosni i Hercegovini u smislu trajne ustavne urednosti samoodržive, funkcionalne i cjelovite države, mislim na rješavanje spora oko naziva Makedonije i mislim, naravno, na trajno uređenje odnosa Beograda i Prištine na način koji bi otklonio razne frustracije i izazove po stabilnost, te osigurao ravnomjerni ekonomski razvoj i time socijalnu i političku stabilnost. Posve otvoreno, mislim i na moguću uzajamnu povezanost tih triju ključnih pitanja. Drugi veliki izazov vidim u potrebi da se sadašnji pozitivni politički procesi u regiji pretvore u nepovratne politike, koje neće ovisiti o izbornim dodvoravanjima, koje će naći put do svih društvenih slojeva, osiguravati parlamentarne potpore politici približavanja, prevladavanja sporova i pomirenja, naći svoje zagovornike u medijima, poslovnim zajednicama. Ukratko, one koje neće ostati manifestacijska zastava ovog ili onog predsjednika već široko prihvaćena svojina

mi tajnik Vijeća za regionalnu suradnju

Uzlazak u Europu i smirenje regiji

društava i građana. I ne mislim pri tomu da išta od toga vodi u obnovu bilo kakvih povijesno prevladanih odnosa ili tvorbi, jer ovaj prostor jednostavno uključuje i Bugare i Turke i Rumunje i Grke itd. Mislim, naprosto, na oblikovanje svijesti po kojoj moji unuci neće morati živjeti po obrascu odbojnosti, da ne kažem mržnje prema drugima, u nekakvoj samozadovoljnoj etnoizolaciji. Konačno, ogroman izazov vidim u sve jasnijoj potrebi da se na posljedice teške gospodarske krize koje su zahvatile sve zemlje u regiji, bez obzira jesu li članice Europske unije ili su u stanju nedovršene tranzicije, odgovori zajedničkim pristupom, da se ovaj pozitivni trend pretoči u odgovarajući broj regionalnih razvojnih projekata u energetici, transportu, infrastrukturi. Ne vidim nikakva razloga zašto se ne bi krenulo u regionalni projekt obnove željezničke mreže kako bi i Slovenija i Hrvatska i Srbija i Bugarska, pa i druge zemlje, spremno dočekale trenutak kad će proraditi željeznički koridor od tržišta Europske unije preko Turske,

Hrvatske građane zapljeskuje neprekidna proizvodnja nevjerice i frustracija te vađenje leševa iz ormara

Il what you don't have!", reče Bush i izađe pred novinare s izjavom da SAD žele Hrvatsku u NATO-u. Su-tradan se potpora više nego udvostručila.

Ilustriram, kratko, okolnosti našeg djelovanja u prvom Sanaderovu mandatu. Znam također, po sebi naravno, da je s vremenom dolazilo do strašna zamora, fizičkog i psihičkog, uz ostalo i zato što cijeli proces nije bio rezultat nekog širokog djelovanja, neke potpune stranačke potpore i potpore stranaka. Ima nešto čudno u toj našoj demokraciji koja kao da još ne može funkcionirati bez vođe koji u načelu završava u spornim okolnostima ili okolnostima sporenja. Dakle, razlikovao bih razdoblje prvog i drugog Sanaderova mandata. I premda danas svi znaju sve i svi imaju sve odgovore, ostat ću u granicama građanske pristojnosti koja uvijek, što god osobno mislio o mogućnosti da je jedan čovjek imao dva lica, nalaže da se pričekaj kraj pravnih procesa.

U ZADNJOJ FAZI ULASKA U EUROPSKU UNIJU UVIJEK IMA MNOGO FRUSTRACIJA

kroz dva već probijena tunela ispod Bospora, sve do Srednjeg istoka i Kine. Ne vidim zašto bi projekt obnove plovnosti Save od Zagreba do Beograda, s nemjerljivim utjecajem na zapošljavanje, poduzetništvo, proizvodnju, poljoprivredu, turizam, morao ostati u ladicama.

» Kakvom se, iz Sarajeva, danas doima Hrvatska?

- Moram biti suzdržan, koliko god je ponekad teško šutjeti. Ali, činjenica je da se iz daljine, pa makar i tako male kao što je "sarajevska", bolje vidi. Još se bolje vidi iz "europskih" daljina, a po prirodi posla otprilike pola vremena provodim u glavnim gradovima regije, polovicu u europskim prijestolnicama. Ponekad imam osjećaj da u Hrvatskoj građane neprestano zapljeskuje neki čudan zloguki tsunami, neka neprekidna proizvodnja nevjerice i frustracija, stalno izbacivanje leševa iz ormara, komercijalizacija teškoća i nesreća, recikliranje nesređenosti i zbrke, neki nepresušni izvor samozvanih proroka. Toliko čak da se ni napredak ponekad ne odmjerava i ne uočava.

» Zašto su zadnji koraci našega puta u Europsku uniju posuti građanskim razočarenjem

i letargijom? Je li put do žuđenog cilja predugo trajao?

- Čini mi se da sam maloprije upravo počeo odgovarati i na ovo pitanje. Ali, ponovno, iz šire perspektive – nije li onomad u Poljskoj i Češkoj vladalo slično "građansko razočarenje" i "letargija" u završnici pristupnog procesa, nisu li poljski seljaci umalo zapalili cijelu Varšavu, nije li praškim ulicama harala etnofobija, nije li bugarske tajkune brze privatizacije bila uhvatila panika da će ulazak u Europsku uniju donijeti pravila koja će otpuhati njihove profite skupljene na izolaciji i nepoštovanju zakona pa su upregli medije da šire strahove i još našli desničarske populiste da se busaju u domovinska prsa. Ukratko, put do Unije u završnim dionicama uvijek je ispunjen silnim turbulencijama i frustracijama jer je jasno da prijelaz preko te crte znači iskorak iz jednog obrasca političkog i društvenog ponašanja u nešto sasvim drugo. S druge strane, nema nikakve dvojbe da je naš put do Unije bio iznimno dugačak, zbog novih pravila pregovaranja, institucionalne krize same Unije, političkih aspekata svojedobnog odnosa s Hagom, zbog izbijanja ekonomske i financijske krize. Ali, ponovo, po-

Ključni momenti

» Možete li markirati ključne događaje koji su pridonijeli hrvatskom ulasku u EU?

- Rekao bih da je riječ o kontinuitetu državne politike od samih početaka – nikada pripadnost Europi nije bila upitna i na toj su crti djelovali svi vodeći sudionici, čimbenici, vlade. Jasno je da su se prioritati mijenjali, od očuvanja neovisnosti do oslobođenja zemlje i nakon toga do institucionalnog okretanja pregovorima i Uniji, jasno je da su na unutrašnjoj sceni postojali razni stvarni i taktički odmaci, ali kontinuitet je također jasan. Od podnošenja zahtjeva u vrijeme Račana do Sanaderove izvorne inicijalne snažne proeuropske energije i odluke da se osnuje nacionalni odbor za praćenje pregovora – sve su to važne stepenice na tom putu.

sao je obavljen, vrijeme je za smirenje, uređenje i rad.

» Nekad ste blisko surađivali s bivšim premijerom. Je li vas Ivo Sanader razočarao?

- Blisko sam surađivao i s Tuđmanom, nastojao sam pomagati i Račanu. Sanader je svojedobno bio povukao u smjeru kojim je Hrvatska, po mojem sudu, stvarno trebala krenuti već i ranije. Ne dvojim ni danas da je u tom prvom mandatu iskazao golemu energiju, da je zemlja počela mijenjati lice, da je uložena ogromna napor usmjeren na europeizaciju i početak pregovora, na promjenu mnogih obrazaca političkog ponašanja, izlazak iz "zone rata", novi odnos prema prošlosti, nacionalno pomirenje, na novi odnos sa susjedima. I to u okolnostima koje nisu bile lake i kad europska vrata uopće nisu bila otvorena, pa je europsku politiku bilo još teže "prodavati" na domaćoj pozornici. Slično je bilo i s članstvom u NATO-u. Sjećam se epizode kod predsjednika Busha, kad je Sanader objašnjavao da su niski postoci privlačnosti NATO-a u Hrvatskoj rezultat činjenice da NATO nije dotad nikad jasno rekao da želi Hrvatsku u članstvu: "Now I understand... You can't se-

» U kojoj će mjeri suđenje bivšem premijeru utjecati na buduću europsku poziciju Hrvatske, pa i onu regionalnu?

- Nakon prvotna zanimanja, kako bi izazvalo uhićenje bilo kojega europskog premijera, a bilo je takvih slučajeva, danas to uopće više nije europska tema. Više je to priča o nama.

» Dalmatinci vas pamte kao svojedobnog potpisnika trilateralnog dokumenta o primjeni ZERP-a. Biste li, iz današnje perspektive, ponovno stavili potpis na taj dokument?

- Kad se ne želi čuti, postaje zamorno pojašnjavati jer sve postupno preraste u politički i medijski mit. A mitovi rijetko počivaju na istini. A istina, koja danas nikoga ne zanima, jest da je odluku o ZERP-u usvojio Hrvatski sabor u vrijeme Vlade premijera Račana na poticaj jednoga koalicijskog partnera i uz protivljenje stranke koja je kasnije došla na vlast, naslijedivši ZERP u okolnostima kad je Sanader snažno povukao prema pregovorima s Europskom unijom, pa je Hrvatski sabor, dakle ne neki državni tajnik Bišćević, donio odluku o izuzimanju zemalja članica Unije iz primjene ZERP-a, a taj državni tajnik je drugog jutra samo otputovao u Bruxelles da službeno izvijesti Europsku komisiju i zainteresirane članice o odluci Sabora i to je potpisao. Dakle, saborska odluka omogućila je deblokadu, jednu od mnogih, u pregovaračkom procesu. Uostalom, kako bih mogao ne poštovati odluke Hrvatskoga sabora. ■